

V

ertikály a horizontály

Bratislava sa stáva miestom, kde čoraz častejšie zavítajú zahraniční architekti nielen ako hostia diskusných večerov, ale aj ako autori stavieb. K plejáde sa pripojil aj izraelský architekt Avner Yashar.

Avner Yashar
architekt

Vašou špecialitou sú administratívne a rezidenčné veže, ale na Slovensku nestaviate do výšky. Bolo ťažké „prepnúť sa“?

Iste, veľkú časť našej práce tvoria výškové budovy, ale dosť sa venujeme aj urbanistike. Vlastne väčšina našich projektov mimo Izraela rieši veľké projekty pre rádovo tisíce bytov a to, samozrejme, znamená rozsiahle územné plánovanie. Na druhej strane slovenský projekt nám dal lepšiu príležitosť sústrediť sa na ľudí ako jednotlivcov. Myslíme na to, že Pod vrškami nebudú len prespávať, ale žiť, zakladať si rodiny, mnohým sa jedného dňa náš projekt bude spájať so spomienkami na detstvo... Vraví sa, že ľudia sú všade rovnakí, no prítom iní – vyplýva to z rozdielnych klimatických podmienok, zvykov a kultúry. Snažíme sa podchytiť tieto rozdiely, využiť potenciál miesta a navrhnuť niečo, o čom si myslíme, že im bude na prospech.

Bio: V roku 1986 sa Avner Yashar pridal k architektonickému štúdiu Yashar Architects, ktoré založil jeho otec, prominentný izraelský architekt Yitzak Yashar v 50. rokoch 20. storočia. Firmu viedli spolu až do otcovho odchodu do dôchodku. Odvtedy sa štúdio intenzívnejšie zameriava na projekty s hustým zaľudnením – a stalo sa lídrom vo výstavbe administratívnych aj rezidenčných výškových budov. Yashar Architects stavia okrem Izraela v Indii, Rusku, Rumunsku, Bulharsku, Litve, Lotyšsku, Maďarsku, Českej republike, na Ukrajine a Cypre. www.a-yashar.com

Predpokladám, že projekty v Indii môžu mať podobné črty ako tie izraelské, čo vyplýva z podobných klimatických podmienok. Pre strednú Európu však platia trochu iné pravidlá – stavbu netreba zabezpečiť pred silným slnkom, skôr naopak.

A preto skoro celý čas cestujeme. Ale máme aj projekt v Litve a dosť staviame aj v Rusku, čiže o snehu vieme svoje. Teraz sa nám tam rozbiehajú dva veľké projekty – jeden na 25-tisíc bytov, druhý na 10-ísíc. Otázky zatepľovania alebo tienenia nie sú až takým orieškom, skôr ide o pocit zo stavby. Niektoré projekty sú viac európske, iné menej. Keď staviate, akoby ste modelovali budúcnosť, treba myslieť na to, ktorým smerom sa daná krajina poberá, kde sa chce vidieť o desať, dvadsať rokov. V strednej Európe je vidieť, že sa cítí veľmi globálne a chce sa odlišiť od estetiky, povedzme, Ruska alebo východnej

Európy všeobecne. Tu sa implementujú najmodernejšie technológie a podobne ako v západnej časti Európy ekológia je dôležitým aspektom, ktorý treba brať do úvahy. Napríklad tým sa líši od situácie v spomínanom Rusku. V zásade vždy spolupracujeme s miestnymi odborníkmi – netvárame sa, že poznáme odpoveď na všetko, pretože nepoznáme, iba máme viac skúseností. A teda sme spravili viac chýb, z ktorých sme sa mohli poučiť. Na úspechu sa totiž človek veľmi nepodučí, no chyby, tie si zapamätá navždy. Na Slovensku spolupracujeme s Ing. arch. Petrom Moravčíkom a štúdiom Architekti Bobek Jávorka. Tento projekt nás bavil tým, ako balansuje na rozmedzí mestského a predmestského spôsobu bývania. Stavili sme teda na vysoký štandard bývania, ktoré by vyhovovalo mladým slobodným ľuďom aj ľuďom, ktorí sa už usadili, na spojenie s prírodou a vytváranie rôznych stupňov súkromných a verejných priestranstiev.

Avner Yashar

Mimochodom, slovenský projekt vyzerá na vizualizáciách dosť zeleno...

Veď to je asi aj jeden z hlavných dôvodov, prečo sa niekto rozhodne pre bývanie na predmestí. My trávime dosť času premýšľaním o zeleni, pretože na ľudí pôsobí upokojujúco, vnáša do architektúry harmóniu. V spomínanom projekte sme napríklad garáže umiestnili do podzemia, aby bol vonkajší priestor bezpečný pre deti a aj estetický. Strechy domov sú pokryté trávnikmi, prebytočnú dažďovú vodu zo striech odvádzame do menších jazierok v átriových záhradách medzi domami.

Na Slovensku nemáme so zatrávenými strechami veľa skúseností.

Nikto ich poriadne nemá, lebo je to relatívne nová technológia. Ale nie je to zasa také zložité – skrátka, treba spraviť poriadnu izoláciu a myslieť na odvádzanie vody. Strechy, o ktorých ste hovorili, nie sú pochôdzne a nemajú zvláštne zavlažovanie. To najhoršie, čo sa môže stať, je, že tráva bude v lete suchá. Naším zámerom bolo vrátiť kus zelene späť do prírody, aspoň časť zastavanej plochy takto opäť premeniť na zeleň.

Viaceré vaše projekty sa zaoberajú návratom zelene. Zaujmal ma napríklad ten s horizontálnou záhradou.

V skutočnosti nejde o záhradu v pravom zmysle slova. Projekt, ktorý máte na mysli, je administratívna budova v Izraeli, ktorá má tiež zatrávené strechy a navyše naprieč komplexom prechádza akýsi zelený pás, ktorý pretína všetky poschodia. Ide o vzdušnú konštrukciu s natiahnutými drôti, okolo ktorých sa zeleň ovíja. Je to zároveň zelená stavba aj z pohľadu úspornosti – v tomto prípade dažďovú vodu opäť zbierame, aby sa jej časť

využila na klimatizáciu a chladenie budovy a časť zasa na jazierka.

O ekologických stavbách často čítam v zahraničných architektonických časopisoch a uvažujem, či ide naozaj o masívny trend alebo o exemplárne prípady, ktoré nezodpovedajú bežnej realite.

Rozdiel medzi ekologickou architektúrou a neekologickou nie je až taký veľký, ako by ste asi predpokladali. Keby bol, nestavala by sa tak často, pretože stavby prsto musia byť rentabilné, inak by sa nenašli kupci. V Spojených štátoch majú štandardy určujúce platínové, zlaté a strieborné alebo naopak jednoduché stavby a podobne a každý z nich získava istý počet bodov aj podľa toho, aké materiály sa naň použili, či šlo o recyklované alebo recyklovateľné materiály, či využíva solárnu energiu atď. Samozrejme, bodovanie je otvorené, neurčuje sa nejaký absolútny počet bodov. A vo všeobecnosti platí, že ak sa rozhodnete pre platinovú stavbu, v celkových nákladoch za ňu zaplatíte iba o 10 percent viac, čo skutočne nie je veľké číslo. Nie je to teda otázka peňazi, ale pozornosti. Napríklad, ako s tou dažďovou vodou – tak či tak ju treba niekam odvádzat, preto buď ju iba vypustíte do kanálu, alebo ju zbierate do jazierka, okolo ktorého môžu rásť kvety a blázniť sa deti. Ide o spôsob myslenia. Nazdávam sa, že dnešný prístup k architektúre a dizajnu kladie práve túto zmenu myslenia a prístupu k životu na prvé miesto.

Na ktorý zo svojich projektov ste zvlášť hrdý?

Teraz mi napadá komplex HDMA v južnej Indii v meste Hajdarabát (pozn. red.: Hajdarabát, po angl. Hyderabad má cca 7 miliónov obyvateľov, je hlavným mestom štátu Āndhrapradeš, nachádza sa v ňom o. i. najväčšie filmové štúdio na

svete). Ide o komplex pre ministerstvo výstavby a rozvoja a možno vás to prekvapí, ale podmienkou súťaže, ktorú sme vyhrali, bolo navrhnuť platinovú stavbu, čo sa v štátnych zákazkách nestáva tak často.

Jeden z najväčších projektov máte na inom konci sveta, v Rusku.

Áno, ide o rozsiahly urbanistický projekt v Peterburgu, ktorý sa celkovou rozlohou vyrovná polovici Tel Avivu (Tel Aviv má cca 380-tisíc obyvateľov, pozn. red.). Neďaleko pozemkov stojí

